

Verslag webinar Scheldekaaien Nieuw Zuid, voorontwerp

27/4/2021 – 19-21 uur

Inleiding

Hierbij kan u het verslag vinden van het webinar van 27 april 2021 over het voorontwerp voor de heraanleg van de Scheldekaaien ter hoogte van Nieuw Zuid.

Dit webinar is één van de meest bijgewoonde toelichtingen die ooit door de stad werden georganiseerd. Hierna vindt u de weerslag van bijna 300 vragen en bemerkingen die tijdens het webinar werden gesteld of meegegeven. De opmaak van dit verslag heeft daarom enige tijd in beslag genomen.

We behandelen twee thema's die het meest aan bod gekomen zijn (bomen en participatie) als eerste in het verslag, gevolgd door andere thema's die aan bod kwamen, zoals daar zijn: planelementen, sport en spel, en mobiliteit. Om tenslotte te eindigen met overige vragen en bemerkingen die niet eenduidig onder één van deze thema's kunnen worden gevat. Het betreft een mengeling van antwoorden die reeds tijdens het webinar werden gegeven en aanvullingen.

Groen

Het stadsbestuur heeft de opdracht om het publiek domein op een duurzame en toekomstgerichte manier aan te leggen en dit op basis van de meest recente inzichten rond de nood aan oordeelkundige vergroening en vernatting, in functie van het leefbaar houden van de stad in de strijd tegen klimaatproblemen als droogte, hittestress en wateroverlast. Publieke middelen worden daarom bedachtzaam besteed met het oog op een robuuste toekomst voor de stad in termen van klimaatproblemen. Het is een beleidskeuze die wordt gemaakt in het algemeen belang.

Het huidige ontwerp voorziet een verkoelend park met open waterpartijen en hoogstammig groen. De keuze hiervoor is ingegeven door de nood aan verkoeling van de stad, die sterk lijdt onder het hitte-eilandeffect. Dit alles staat in het teken van de klimaatproblemen die betrekking hebben op droogte, extreme temperaturen en wateroverlast. Nog recent, in januari 2018 en januari en februari 2022, zorgde de combinatie van springtij en stormweer ervoor dat het water van de Schelde over de blauwe steen liep en de Scheldekaaien onder water zette.

De combinatie van de rivier, hoogstammige bomen, verdamping in een vochtrijk milieu en snel circulerend oppervlaktewater in bassins en open kanalen zorgen voor een kwalitatieve koelteplek langs de versteende kaaien, voor de wijk Nieuw Zuid én voor de hele stad. Het verkoelende effect van de Schelde wordt versterkt door het voorliggende ontwerp en verder uitgebreid richting de wijk.

De bomen op de kaaivlakte zullen de windsnelheden in de wijk verlagen. De positieve effecten van de blauw-groene corridor langsheen de Schelde wordt hierdoor verbreed.

Tijdens de warmste dagen is er daarenboven meestal een oostenwind waarbij de Schelde onvoldoende koelt. Het aanbrengen van extra groen zorgt hier voor een verbeterde situatie voor de wijk. De meest winderige dagen hebben westenwind, hiervoor zal het groen de wind breken en de verblijfskwaliteit in het park en de wijk verbeteren.

Het project sluit zo aan bij het koelteplekken-beleid uit het Klimaatplan 2030.

Verschillende vragen en bemerkingen tijdens het webinar betroffen specifiek het voorziene groen. Hieronder vindt u verdere duiding daaromtrent:

- Gezien we als stad extra inzetten op klimaatbestendigheid en het beperken van de hittestress proberen we daar waar mogelijk sterke groenstructuren te realiseren. Op de Scheldekaaïen creëren we t.h.v. Nieuw Zuid een groene publieke ruimte nabij het centrum van de stad die kan worden gelinkt aan de groenruimtes van het Ringpark Zuid en de groene corridor doorheen Blue Gate Antwerp. De uitgangspunten vanuit het masterplan Nieuw Zuid en masterplan Scheldekaaïen werden verder uitgewerkt tot een klimaatrobuust park.
- In het masterplan van de Scheldekaaïen en Nieuw Zuid, alsook het RUP Nieuw Zuid is dit gedeelte van de kaaïen steeds voorzien als park, met bomen en mogelijkheid tot gedeeltelijke bebouwing. De verdere uitwerking hiervan maakt onderdeel uit van de heraanleg van de Scheldekaaïen en werd in het verleden nog niet gedetailleerd en gebeurt nu met de nieuwste inzichten. In de voorschriften van het RUP Nieuw Zuid wordt bepaald dat er steeds een zicht op de Schelde of groene ruimte moet zijn. Door de aanleg van de Scheldekaaïen wordt hier aan voldaan. Er werden vanuit de stad uit nooit bindende garanties gegeven dat er op alle locaties een open en 180° breed Scheldezicht zou gegarandeerd zijn. De voorschriften voor Publiek Domein van het RUP Nieuw Zuid laten toe dat deze zone wordt ingericht als groene verblijfsruimte.
- Het masterplan voor de wijk Nieuw Zuid door Secchi-Viganò is gebaseerd op het stedenbouwkundig principe van de 'striga' die moet toelaten dat elke woning op één of andere manier een relatie ontwikkelt met diverse open ruimtes, en daardoor aan de bewoners een uitbreiding geeft van de leefruimte louter door de beleving van de omgeving. Het masterplan Nieuw Zuid stelde dat elke woning over een panoramazicht moest beschikken, en voorzag daarvoor meerdere opties, met name ofwel naar het park tussen de wijk en de verlengde Leien, ofwel naar de Schelde en/of Scheldekaaïen, ofwel naar een kleinere groenruimte in het weefsel van de wijk, ofwel vanuit de hoogte in de torenvolumes naar de ruimere omgeving. Dit werd zo opgenomen in de voorschriften van het RUP Nieuw Zuid. Ook met huidig voorontwerp wordt aan deze vereiste voldaan.
- In de projectdefinitie van de Scheldekaaïen Nieuw Zuid is het volgende opgenomen: "... Als totaalbeeld wordt het lineair park dat wordt aangezet op Sint-Andries en Zuid doorgetrokken en maximaal verbreed. Het landschappelijk karakter zoekt verbinding met de aangrenzende projecten waarbij het gewenste eindbeeld natuurlijk en landschappelijk is. In het rivierduinenlandschap is sprake van een verhouding 80/20 % (open – gesloten). Op de

Scheldekaaien geldt dat de 20% heesters en bomen als absolute ondergrens telt en is de groenaanleg meerlagig..." In het voorontwerp is in de parkzone (tussen fietspad en kaaivlakte) de verhouding 64/36 % (open – gesloten). Waarbij de ambities vanuit de projectdefinitie dus worden gerealiseerd en er dus geen sprake is van een volledig gesloten groenstructuur.

- In alle projecten die we als stad uitvoeren hebben we de ambitie om zo veel mogelijk groen te realiseren binnen de context van het project. Ook in de projecten van 'Over De Ring' zal hierop ingezet worden. En ook bij private projecten is het de bedoeling dat wordt ingezet op vergroening, zo ook bij de private projectontwikkeling van de wijk Nieuw Zuid. Het masterplan voor de wijk Nieuw Zuid, door Secchi-Viganò opgemaakt in opdracht van Triple Living, bevat naast de bouwvelden ook onbebouwde velden en zones waarin groen wordt gerealiseerd. Dat was reeds van bij opmaak van het masterplan Nieuw Zuid een door het toenmalige college opgelegde voorwaarde, dewelke nadien ook verankerd werd in het RUP Nieuw Zuid in de voorschriften omtrent groen en parkruimte.
- De perspectieven naar de Schelde zullen wisselend zijn, met groene zichten op het park en zichten doorheen het park naar de Schelde. Ook de locatie waar men zich bevindt in het park, voetpad of appartement zal telkens voor een verschillend beeld zorgen. Alleszins een gedifferentieerd beeld van en naar de Schelde. Net als in de aangelegde kaaizone Sint-Andries en Zuid wat verderop wordt er in functie van de realisatie van de nieuwe waterkering op Sigmapeil van 9,25m TAW een ophoging van het huidig maaiveld van de kaaizone voorzien, 1 tot 2 meter hoger dan het niveau van de straat. De algemene ambities van het park liggen dus vast.
- Vanuit het masterplan Nieuw Zuid is er geopteerd om ook bezoekers van de wijk doorzichten te geven naar de kaaien. Door de openingen in de groenaanleg te koppelen aan de zijstraten krijgen de gebouwen aan weerszijden open perspectieven. Zowel voetgangers en appartementen in de zijstraten als bewoners in de appartementen aan de Scheldekaaien zullen een wisselend beeld hebben met open of groene perspectieven. In het park zullen verschillende bomen komen met verschillende hoogtes doorheen het park. Zo ontstaat er een wisselend beeld waar ook in de hoogte een grote variatie ontstaat. Met de verdere ontwikkeling van de wijk Nieuw Zuid komt op termijn overal nieuwe bebouwing en appartementen langsheen het hele park op de kaaivlakte.
- De skyline van de wijk Nieuw Zuid krijgt een zeer uitgesproken silhouet met de gebouwen aan de Scheldekaaien en de torens op de achtergrond. Deze typerende skyline zal zeker zichtbaar blijven. Doorheen de seizoenen, jaren en locatie in het park zal het beeld op de wijk steeds variëren. Zo ontstaat er een zeer boeiende skyline van Nieuw Zuid, waarbij het globale concept en skyline van de wijk wordt benadrukt zonder elk gebouw afzonderlijk te accentueren.
- De groene verbindende functie is wisselend aanwezig over de gehele Scheldekaaien. Er moet in de meer centrale zones van de kaaien inderdaad een afweging gemaakt worden tussen verschillende ruimtevragen, waarbij de beeldwaarde vanuit erfgoed en de gebruikswaarde voor evenementen ook een rol spelen. Maar ook waar de ruimte voor groen eerder beperkt is, worden waar mogelijk 'groene stapstenen' in de kaaivlakte ingebracht. Daardoor kan er voor bepaalde kleinere doelsoorten van fauna (bv insecten) en flora toch een verbindende functie gaan ontstaan die toelaat te migreren van de ene naar de andere plek, en op die manier ook

naar de grotere groengebieden aan de uiteinden in het noorden (omgeving Noordkasteel) en zuiden (ringpark Zuid en Hobokense Polder). Hierdoor is de groene 'verbindende' functie toch relevant.

- Langsheen de waterkant zal er ook, net als in het al nieuw aangelegde kaaideel van Sint-Andries en Zuid, een verharde zone langsheen de blauwe steen zijn waar kan gewandeld, gejojgd en vertoefd worden in de directe nabijheid van en met zicht op de Schelde.
- Het definitieve beplantingsplan zal weldra na de goedkeuring op het college van burgemeester en schepenen online ter beschikking gesteld worden.
- Voor het nieuwe park is de aanvoer van voldoende kwalitatieve grond nodig. Aangezien het park verhoogd wordt met 1 tot 2 meter ten opzichte van de huidige kaaivlakte voor de realisatie van de verhoogde waterkering is dit zeker mogelijk. De kwaliteit van de nieuwe grond wordt nog afgestemd met de groenaanleg.
- De nadruk in het voorontwerp ligt steeds op inheemse en klimaatrobuuste bomen. Deze kunnen aangevuld worden met verschillende variëteiten zoals fruitbomen, waarin ook inheemse en enkele uitheemse soorten kunnen gekozen worden. We kiezen hier bewust ook voor boomsoorten die goed bestand zijn tegen de specifieke omstandigheden langs de Scheldekaaien (wind, zouten, zon,...). Ook het educatief karakter van planten, bloesems en vruchten onderzoeken we nog, maar dit zou wel een meerwaarde kunnen zijn voor het park.
- De bomen die het dichtst tegen de Schelde komen te staan zullen de wind bufferen naar de rest van het park en de wijk. Hiervoor worden bomen gekozen die hiervoor geschikt zijn, waaronder de populier. Door de wind te bufferen kan er achter deze eerste rij van bomen langs het water, een gemengd staal van bomen met meer variatie worden aangeplant dicht bij de wijk.
- Een nieuw park met een variatie aan soorten komt ook tegemoet aan de vraag om niet te veel van dezelfde (allergiegevoelige) boomsoorten te planten. We planten inderdaad ook berkenbomen omdat dit snelle groeiers zijn en zo belangrijk zijn bij de aanplant van het park, doorheen de jaren neemt hun aantal dan af. We zullen hier zeker voldoende variëren.
- Er zullen zeker ook vaste planten en onderbegroeiing worden voorzien, ook zullen heel wat graszones extensief (1 tot maximaal 2 keer maaien per jaar) beheerd worden zodat hier ook bloemen kunnen groeien
- Het voorontwerp voorziet in een combinatie struiken, planten en bomen van verschillende grootte ordes, hierbij wordt rekening gehouden dat er voldoende doorzichten zijn in functie van sociale veiligheid en perspectieven. Ook verlichting op strategische plekken speelt hierin een belangrijke rol.
- Om in een park de hittestress te beperken is het van groot belang om voldoende bomen te voorzien van 1ste en 2de orde. Het enkel voorzien van lage beplanting met kleine bomen speelt hier onvoldoende op in. Op niveau van de stad en wijk is het van algemeen belang om bijkomende koelteplekken in de stad te creëren, enkel bomen van 1ste orde in het zuiden van het park planten is daarom niet aangewezen.

- De bomen van 1ste orde zullen binnen 60 jaar kunnen doorgroeien tot een hoogte van 20 meter. De afmeting van de net nieuw aangeplante bomen zal vergelijkbaar zijn met de bomen die aangeplant zijn op de Scheldekaaien ter hoogte van fase 1 van Sint-Andries en Zuid, dus met een zelfde grootte en stamomtrek. Bomen met deze maat hebben, doordat ze zich geleidelijk kunnen aanpassen aan de condities waar ze worden aangeplant, een goede kans om door te groeien tot volgroeide bomen en ze groeien ook sneller dan bomen die met een grotere maat worden geplant.
- Aan de uitwerking van het groenplan gaat heel wat onderzoek en expertise vooraf. Zowel het ontwerpteam als de stad bekijkt dit samen met zijn experts. Ook extern (Natuurpunt) werd het project afgetoetst vanuit het zorgvuldigheidsprincipe, zonder dat dit echter een verplichting is.
- Het is belangrijk dat we in de stad werken aan een sterke vergroening van de kaaien in het noorden en zuiden, met aandacht voor zicht- en lichtlijnen, mede in functie van de veiligheid en ook vanuit de appartementen – zonder daarbij evenwel te stellen dat alle appartementen een onbelemmerd 180° breed Scheldezicht zullen hebben. Want het is immers ook erg belangrijk dat er voldoende vergroening en bomen komen, dit om redenen van algemeen belang zoals hierboven vermeld.
- Wat de eigenlijke kostprijs van de appartementen in de wijk Nieuw Zuid betreft, moet er worden doorverwezen naar de projectontwikkelaar Triple Living.
- De stad is ook niet verantwoordelijk voor de promotie en verkoopmarketing die Triple Living voert of laat voeren door derden. De verkoopmethoden en promotie van de woningen is een handeling van de projectontwikkelaar waarbij de stad niet betrokken is. Ontwikkelaar Triple Living is meerdere malen attent gemaakt op het belang van het voeren van een correcte communicatie over de kaaizone bij de verkoop van hun woningen.

Participatie

Los van de specifieke bevraging voor dit project is er reeds een aantal jaren vraag naar meer groen in de stad. Via allerlei kanalen bereiken het stadsbestuur vragen van burgers naar meer groen, en dit nog meer na de recente warme zomers van 2019 en 2020. Burgers wijzen er het beleid op dat zij betreuren dat veel publieke ruimtes die in de afgelopen jaren zijn heraangelegd vaak een overwegend 'mineraal' of versteend karakter hebben (bvb. het Operaplein, het Moorkensplein, en zelfs de recent nieuw aangelegde kaaivlakte ter hoogte van Sint-Andries en Zuid).

In de nieuwe projecten houdt het stadsbestuur rekening met de vraag naar groen. Het voorontwerp voor de Scheldekaaien Nieuw Zuid is daar een voorbeeld van, maar de vraag naar meer groen zal ook richting geven aan andere publieke ruimtes die vandaag nog in ontwerpfase zitten. De suggesties die op het webinar werden gegeven (o.m. de Ringparken, de knoop Nieuw Zuid) worden daarbij zeker meegenomen.

De vergroening die in het ontwerp wordt voorgesteld is dus wel degelijk een belangrijke beleidskeuze en heeft gedragenheid bij vele burgers. Het is een beleidskeuze die wordt gemaakt in het algemeen belang en wordt ondersteund door reacties die we mogen ontvangen doorheen het consultatie- en participatieproces voor dit deel van de kaaïen ter hoogte van Nieuw Zuid.

Ook in de specifieke toelichtings- en consultatiemomenten over de kaaivlakte Nieuw Zuid kwam een duidelijke vraag naar en waardering van meer groen naar voor.

Informatieverstrekking, toelichting en bevraging voor en over deze deelzone gebeurde:

- Voorafgaand aan de start van het ontwerpproces voor de kaaizone Nieuw Zuid werd naar aanleiding van de 3 Brugdagen (een info- en bevragingsmoment over de nieuwe fiets- en voetgangersbrug ter hoogte van de Kennedytunnel, waarvoor de uitnodiging gebeurde vanuit de organisatie van De Grote Verbinding, en dit via meerdere kanalen) die plaatsvonden tussen 12 en 19 juni 2019, een online bevraging georganiseerd (van 12 juni tot en met 21 augustus 2019) waarbij onder meer gevraagd werd naar de noden in de buurt van Nieuw Zuid. De resultaten van de online bevraging, alsook een duiding van wie de respondenten waren, zijn raadpleegbaar op de website van De Grote Verbinding (<https://www.degroteverbinding.be/nl/projecten/scheldebrug/media>). De resultaten gaven een goed zicht op verschillende noden en wensen en zijn meegegeven aan het ontwerpteam zodat ze er in het schetsontwerp al rekening mee konden houden. Van meer dan 1500 volledig ingevulde enquêtes, gaf bijna 80% aan dat het bij de inrichting van de Scheldekaaïen belangrijk is dat er zeker veel groen aanwezig is. Daarbij werd rond type groen door bijna 63% de voorkeur gegeven aan natuurlijk groen, zoals in het park van Eden, en veel minder (37%) aan gestructureerd groen, zoals in park Spoor Noord.
- Over het schetsontwerp van de kaaizone Nieuw Zuid vond een toelichtings- en bevragingsmoment plaats op 14 oktober 2020. Daaraan gekoppeld liep een online bevraging tussen 3 en 19 oktober 2020 via www.agvespa.be/nieuwzuid en via www.onzekaaïen.be: <https://www.antwerpenmorgen.be/nl/projecten/park-nieuw-zuid/doe-mee/scheldekaaïen-nieuw-zuid-buurtmoment-overkoepelend>. Bijna 270 enquêteformulieren (op een totaal van 453) werden volledig ingevuld, waarvan circa 55% uit postcode 2000 Antwerpen. Iets meer dan 70% gaf aan zeer tot eerder tevreden te zijn over het getoonde schetsontwerp. 81% gaf aan het voorstel om een park met 'bos' karakter te voorzien in het centraal gedeelte van het park, goed tot zeer goed te vinden.
- Doorlopend wordt informatie ter beschikking gesteld via de website [https://www.agvespa.be/projecten/nieuw-zuid](http://www.agvespa.be/projecten/nieuw-zuid) en <https://www.antwerpenmorgen.be/nl/projecten/park-nieuw-zuid/over>, alwaar men zich ook kon inschrijven voor het toelichtingsmoment op 14/10/2020 en de bijhorende enquête kon invullen. Op 1/10/2020 werd in de buurt een papieren bewonersbrief verdeeld op 6.500 exemplaren met een uitnodiging voor het buurtmoment naar aanleiding van het schetsontwerp op 14/10/2020 en met de link naar de online bevraging (www.agvespa.be/nieuwzuid). Ook een digitale nieuwbrief Onzekaaïen (4.056 e-mailadressen) met een link naar de bevraging werd verstuurd. Op 13/10/2020 verscheen

een post op de Facebookpagina van AG Vespa met de link naar de online bevraging en de presentatie van het webinar.

- Tevens kan men zich via deze kanalen abonneren op de (digitale) nieuwsbrief Onze kaaïen en de nieuwsbrief van AG Vespa. In juli 2020 werd een papieren en digitale nieuwsbrief verspreid naar aanleiding van de goedkeuring van het schetsontwerp.
- Nieuws- en persberichten, alsook digitale nieuwsbrieven Onzekaaïen (4056 e-mailadressen) en nieuwsbrief AG Vespa (7092 e-mailadressen) en social media berichten werden gepost en verstuurd naar aanleiding van de goedkeuring door het college van de projectdefinitie (20/12/2019), het schetsontwerp (17/7/2020) en het voorontwerp (8/4/2021).

We komen nu naar jullie met een voorontwerp (goedgekeurd door het college op 9/4/2021), evalueren dit en later volgt pas een definitief ontwerp. Het definitief ontwerp is gepland voor voorjaar 2022. Alle noodzakelijke procedurele stappen zullen worden gevolgd.

Het gevolg van meer groen en een meer klimaatrobuust park (zie thema groen hierboven) is dat er een aantal bomen in het gezichtsveld komen te staan van naburige bewoners van Nieuw Zuid. We kijken het voorontwerp nog eens nauwgezet na of hier nog beperkte aanpassingen of verfijningen mogelijk zijn, zonder de beoogde doelstellingen van het ontwerp voor het algemeen belang uit het oog te verliezen.

Helaas zijn we door de corona pandemie en de huidige veiligheidsmaatregelen daaromtrent genooddaakt om de voorstelling en bevraging rond het voorontwerp op digitale wijze te organiseren, onder meer via dit webinar. Ook het toelichtingsmoment voor het schetsontwerp op 14/10/2020 was omwille van corona aan restricties gebonden omtrent het aantal toegelaten aanwezigen.

Planelementen

Onder dit thema bundelen we de beantwoording van een aantal vragen en bemerkingen omtrent bepaalde elementen en invullingen van het plan, de paviljoenen, materiaalkeuzes, toegankelijkheid en aspecten van veiligheid, openbare orde en netheid.

De blauwe steen – de kaairand langsheen de Schelde – blijft op dezelfde **hoogte** als vandaag, met name op +/- 7.00m TAW (Tweede Algemene Waterpassing). Het park zelf ligt hoger dan de blauwe steen. Op het hoogste punt van het park is dit 2.25 m hoger dan de blauwe steen, zodat het dijklichaam voldoet als waterkering op het nieuwe Sigmapeil van +9.25m TAW. Dit om de stad te beschermen tegen hoge waterstanden.

Het park komt dus op de meeste plaatsen 1 à 2 m hoger te liggen dan de huidige situatie op de kaaivlakte daar. Er wordt dus nog een aanvulling van gronden voorzien waarop het park wordt **gerealiseerd**.

Het park zal overal **toegankelijk** zijn, met op een aantal plekken erg brede en verharde toegangspaden vanaf de kaaiweg. We willen immers geen barrières creëren om het park te

betreden. Enkel ter hoogte van bijvoorbeeld sport- en speelzones wordt in functie van veiligheid een afscherming voorzien ten aanzien van het fietspad en de straat, waardoor er tevens een buffering gebeurt richting de binnentuin van de gebouwen van de wijk Nieuw Zuid aan de overzijde van de kaaieweg.

Ook zullen er voldoende (semi-)verharde doorsteken door het groen overheen het dijklichaam worden voorzien, zodat dit groen niet wordt beschadigd.

De asfaltstrook die nu tegen de waterkant (langsheen de blauwe steen) te zien is, werd tijdelijk aangelegd zodat - in afwachting van de definitieve aanleg - de **kaairand** bereikbaar is voor hulpdiensten bij calamiteiten, of wanneer schepen aanmeren voor het aanleggen of losmaken van de trossen. Bij de heraanleg van de kaaivlakte wordt deze tijdelijke asfaltstrook heraangelegd met kasseien en gezaagde kasseien, vergelijkbaar zoals op de al heraanlegde kaaizone ter hoogte van Sint-Andries en Zuid. Deze zone moet steeds verhard zijn aangelegd omwille van de bereikbaarheid voor hulpdiensten en aanmerende schepen.

Verschillende delen zullen **rolstoeltoegankelijk** zijn, in bijzonder het langse pad doorheen het park, een toegankelijk pad nabij de blauwe steen en de verbindingspaden tussen beide. Voor (minder mobiele) wandelaars komen er voldoende zitbanken met leuning, die goed toegankelijk zijn. Er zullen voldoende **zitplekken** worden voorzien richting de Schelde, geschikt om bijvoorbeeld naar de zonsondergang te kijken. Een permanente tribune of amfitheater voor evenementen is evenwel niet wenselijk in dit project en deze deelzone van de kaaien.

Sociale **veiligheid** is een belangrijk aspect van de publieke ruimte waar bij burgers heel wat bekommernissen over bestaan. Dit staat hoog op de prioriteitenlijst van de stad, en krijgt dus ook de nodige aandacht in dit ontwerp en wordt samen met de dienst Maatschappelijke Veiligheid bekeken. Het ontwerp wordt hierop afgestemd zodat er voldoende **doorzichten** zijn alsook **verlichting** langsheen en gericht op de paden, met aandacht voor onnodige lichtverstrooiing naar de omgeving. Naast verlichting wordt ook bij de keuze van de beplanting erop toegezien dat er geen donkere hoekjes ontstaan. De onderbegroeiing wordt strategisch ingeplant om voldoende open zichten te behouden op ooghoogte. De combinatie van lagere beplanting met hoogstammige bomen beperkt de doorzichten maar minimaal gezien het bladerdek meestal pas start op een hoogte van 2 à 3 m. Joggen en wandelen zal dus zeker nog veilig kunnen.

Naast sociale veiligheid, waarmee op planniveau rekening wordt gehouden (verlichting, beplanting), kan er bij stormwind een aparte veiligheidsbeslissing over het tijdelijk afsluiten van het park worden genomen. Zoals dat niet alleen in Antwerpen maar in vele steden bij aangekondigde stormwind preventief gebeurt om ongevallen te vermijden.

Het achterlaten van **afval** is helaas een gekend probleem. Dit is een grote ergernis, en de stad deelt deze bekommernis. Mogelijks heeft de corona-pandemie, met een intens gebruik van de publieke ruimte in de stad, de zichtbaarheid ervan nog verhoogd. Dit niettegenstaande het aantal handhavers en geplaatste vuilbakken enorm is gestegen. Dit is een aspect dat wordt besproken met de bevoegde stadsdienst, zodat in het ontwerp en de realisatie al minstens met de nodige zaken kan rekening worden gehouden, zoals een voldoende aantal vuilbakken van geschikte afmetingen op zichtbare en goed bereikbare locaties. Uiteraard is het daadwerkelijk gebruik ervan ook afhankelijk van het gedrag van de bezoekers aan de Scheldekaaie, waarvoor we willen oproepen dat elkeen die de inspanning

doet om volle verpakkingen (flessen, dozen, zakjes) mee te brengen, eenzelfde inspanning zou willen doen wanneer ze leeg zijn. Dit wordt uiteraard ook verder opgevolgd vanuit de dienst Stadsreiniging en bijgestuurd afhankelijk van het gebruik. Het opruimen van bladafval wordt afgestemd met de stedelijke groendienst dewelke instaat voor die taak.

Doordat er rond publieke **barbecues**, bijvoorbeeld in park Spoor Noord, helaas veel overlast en sluikstort was, heeft het stadsbestuur besloten die weg te halen. Er zijn elders in de stad wel bepaalde plekken waar je met eigen materiaal kan barbecueën.

We onderzoeken de mogelijkheid van het voorzien van publiek toegankelijke **toiletten**. Dit zou geïntegreerd kunnen worden in één van de paviljoenen, zodat er ook onderhoud en beheer op regelmatige basis op kan gebeuren. Met publieke toiletten die autonoom zijn, los van enige horeca of andere functie, zijn er minder goede ervaringen in termen van properheid en netheid, dus dat wordt vermeden.

Er zal één **hondenloopzone** worden voorzien. Deze wordt geïntegreerd in het park, waarbij er een gedeelte half verhard zal zijn. Je kan uiteraard ook op het gras lopen met de hond. Er zal niet gewerkt worden met kiezel zoals in de hondenloopzone op het kaaigedeelte ter hoogte van de Namenstraat. De detaillering van de hondenloopzone wordt nog verder uitgewerkt en de bezorgdheden meegenomen.

Een aantal vragen betrof locatie, hoogte, invulling en verdere uitwerking van de **paviljoenen** in het park. Er worden in het park drie paviljoenen voorzien, waarvan één een technische functie heeft. Van de beide niet-technische paviljoenen is er één gesitueerd ter hoogte van het Roland Verhaverpad en Frans Buyensstraat, een tweede even zuidelijker net voor de inham van het voormalige ponton van het bedrijf Mexiconatie (tevens de locatie van de ondergrondse uitstroom van het 'Kanaal Der Krijgsgronden' waar regen- en bemalingswater vanuit de snelwegzate en de stad de Schelde instroomt).

De maximale hoogte toegelaten volgens het RUP Nieuw Zuid is 12 meter (4 bouwlagen), maar we hebben dat in dit voorontwerp momenteel teruggebracht tot 1,5 à 2 bouwlagen. Ter vergelijking: het gekende paviljoen Zuiderterras is 20.5m hoog, hoger dus dan de geplande paviljoenen.

De invulling van de paviljoenen moet parkondersteunend zijn, bijvoorbeeld horeca, een educatieve of cultureel-recreatieve functie. Dit is ook zo vastgelegd in de voorschriften van het RUP Nieuw Zuid. Programma's voor de paviljoenen zullen hier steeds aan getoetst worden. De concrete invulling zal afhankelijk zijn van de mogelijk geïnteresseerden, waartoe ten gepaste tijde een marktbevraging wordt georganiseerd. Omdat de paviljoenen deel uitmaken van het park en het de intentie is ze daarin zo goed mogelijk te integreren, worden zij verder ontworpen door de ontwerpers van het park.

Het derde paviljoen (de witte vlek op het plan ter hoogte van de Michel De Braeystraat) fungeert als technisch gebouw van Fluvius voor de bediening van het warmtenet van de wijk Nieuw Zuid. Het heeft maar een beperkte omvang en is bovengronds slechts 1 bouwlaag hoog. De technische installatie komt ondergronds te liggen en zal bijgevolg onwaarschijnlijk voor geluidshinder zorgen. Daarbij zal de exploitatie van het warmtenet de geluidsnormen opgelegd in de (nog te verkrijgen)

omgevingsvergunning moeten respecteren.

Wat betreft foodtrucks bekijken we verder of en waar dit beperkt toegelaten kan worden.

Op het grondplan van het voorontwerp dat te consulteren is via de webpagina

<https://www.antwerpenmorgen.be/nl/projecten/park-nieuw-zuid/media> kan u voldoende inzoomen

om de verschillende planelementen meer in detail te bekijken, inclusief de reliëfliijnen van het park.

Ook straatnamen zijn afleesbaar zodat de gebouwen van de wijk Nieuw Zuid kunnen worden

gesitueerd. Het ter beschikking stellen van dit materiaal gaat vergezeld van de nadrukkelijke

vermelding dat dit planmateriaal behoort bij de fase voorontwerp en dus nog aan latere wijzigingen

kan onderhevig zijn waardoor geen rechten kunnen worden ontleend aan dit materiaal.

Sport & spel

We voorzien in deze deelzone van de kaaïen vooral zones voor **informeel sporten** zoals een speelweide, op een ondergrond die op natuurlijke wijze mee in de parkaanleg kan worden geïntegreerd, dus niet noodzakelijk met rubberen tegels of andere artificiële ondergrond. Omwille van die betrachting behoort een afgesloten mini golf parcours of skatefaciliteiten ook niet tot de gekozen opties voor dit park. Op de Scheldekaaïen ter hoogte van Sint-Andries komen er wel mogelijkheden voor skaters, dit naast de al langer elders in de stad aanwezige skateplekken in de parken Spoor Noord en Spoor Oost.

Mogelijkheden voor **petanque** zullen opgenomen worden en zijn ook aanwezig op de heraangelegde Zuiderdokken. We bekijken nog of faciliteiten voor petanque eventueel kunnen opgenomen worden in de verdere uitwerking van het ontwerp van de kaaivlakte Nieuw Zuid.

In het voorontwerp voor de kaaivlakte Nieuw Zuid is **geen sporthal** voorzien, **noch een Finse looppiste** maar wel paden in halfverharding. Ook een **zwemvijver is niet voorzien**, wel een **waterbassin** dat dienst zal doen als wateropvang en -buffer van water (bijv. bemalingswater van de ringzone) dat momenteel reeds ter hoogte van de inham van het voormalige ponton via het Kanaal der Krijgsgronden (onder de kaaivlakte gelegen) in de Schelde stroomt. We bekijken momenteel de kwaliteit en de mogelijke toepassingen ervan, bijvoorbeeld voor het irrigeren van het park in drogere periodes. Dit wordt verder onderzocht.

In functie van de nieuwe waterkering op Sigmapeil die moet gerealiseerd worden, zal deze kaaizone nog worden opgehoogd. Het voorzien van een grote waterpartij daarin, is niet zo logisch. Binnen de stad en langsheen de Schelde zijn er andere plekken die van nature al natter zijn en dus beter in aanmerking komen voor een grotere waterpartij, bijvoorbeeld zoals de vijvers aan het Noordkasteel of op Linkeroever.

Drinkfonteinjes zullen mogelijks wel voorzien worden. Dit wordt nog verder onderzocht.

Voor de **integratie van kunst** langsheen de gehele Scheldekaaien wordt steeds afgestemd met de curator van de dienst Kunst in de Stad. Ook voor de kaaizone Nieuw Zuid wordt bekeken of, waar en welke vorm van kunstintegratie een plek kan krijgen waar het tot zijn recht kan komen.

Op de kop van Blue Gate Antwerp, tegen de Generaal Armstrongweg aan, is een zone voor Stedelijke Activiteiten voorzien. In die zone kan een grootstedelijke functie worden voorzien conform het GRUP Petroleum Zuid, bijvoorbeeld een **voetbalstadion**. Die zone behoort niet tot het plangebied waarover het voorliggende voorontwerp van de kaaivlakte Nieuw Zuid handelt.

Mobiliteit

De **rijweg** voor de wijk Nieuw Zuid is de afgelopen jaren al een gedeelte aangelegd. Het meest zuidelijke deel ervan, tussen Nieuw Zuid en Blue Gate Antwerp, zal inderdaad ook nog worden heraangelegd. Het ontwerp en timing ervan hangt samen met de heraanleg van de snelwegknoop Antwerpen Zuid (ook soms de 'spaghettiknoop' genoemd) waar het Vlaamse AWV (administratie wegen en verkeer) de plannen voor opmaakt, dit mede in relatie tot de plannen van Over de Ring.

De **rijksnelheid** op de kaaiweg is 50km/h. Bepaalde assen (zoals de kaaien) blijven wijkverzamel- en verdeelwegen. We willen wel dat de kaaiweg op termijn veel minder een doorgangsweg wordt. De kaaiweg blijft ook de route van en naar enkele publieke parkeergarages in de omgeving. Zo ook naar de twee parkings die op de Zuiderdokken worden aangelegd, dewelke het ondergrondse alternatief vormen van het aantal parkeerplaatsen dat er tot voor kort bovengronds aanwezig was en waar in functie van handels- en horecazaken en bewoners van de wijk het Zuid ook nood aan is.

Er is inderdaad vandaag op druk bereden fietsroutes een grote druk op het fietspad, zo ook op het kaaienfietspad. De **fietspaden** in het ontwerp zijn ruim gedimensioneerd en hebben een breedte van 4m. Ook de **voetpaden** in het wegprofiel zijn ruim bemeten en in het park komen ook nog paden. Door het nieuwe park te realiseren zullen voetgangers, joggers, gezinnen ook een alternatief hebben voor tragere verplaatsingen waardoor het conflict tussen de verschillende soorten gebruikers zal afnemen.

Fietsenstallingen worden zeker voorzien. Het aantal en de locatie ervan wordt nog verder bekeken. Ook het aantal velostations en de inplanting ervan wordt verder bekeken in het licht van het globaal netwerk velostations en de spreiding ervan.

Het voorziene wegprofiel bevat naast ruimte voor gemotoriseerd verkeer, fietspad en voetpad, ook **ruimte voor toekomstig openbaar vervoer**. In het ontwerp van de Scheldekaaien wordt (over de hele lengte) een reservatiestrook van 6 meter breed voorzien, die in de toekomst kan ingezet worden voor openbaar vervoer, b.v. een bus, elektrische autonome shuttles of andere vormen van collectief vervoer. Momenteel is hierover nog niets concreet beslist door de openbaar vervoersmaatschappij De Lijn.

De **fietsersbrug over de Schelde** is een onderdeel van het veel ruimere toekomstproject 'De Grote Verbinding' en maakt geen deel uit van het projectgebied Scheldekaaien Nieuw Zuid waarvoor nu het voorontwerp wordt voorgesteld. Deze fietsersbrug wordt meer zuidelijk voorzien, iets ten zuiden van de Kennedytunnel.

Momenteel werken de opdrachtgevers - stad Antwerpen en de Vlaamse Waterweg nv, aan de lancering van een internationale ontwerpwedstrijd om een ontwerper aan te stellen. Deze zal vanaf 2022 de brug een definitieve vorm geven. Pas dan zullen we weten welk type brug het wordt, hoe die er juist zal uitzien en hoe die zal aansluiten op het fietsnetwerk. Daarna kan er gestart worden met de bouw van de brug.

Ook hoe de aanlanding van de brug er zal uitzien, is momenteel nog niet gekend. Tijdens de eerste ontwerpfasen van Over de Ring werd voor de aanlanding een Scheldebalkon voorgesteld door het ontwerpteam Zuid, maar ook dit moet samen met het ontwerp van de brug nog verder worden uitgewerkt.

U kan het ontwerpproces van de Scheldebrug blijven volgen via de website van De Grote Verbinding: <https://www.degroteverbinding.be/nl/projecten/scheldebrug/over>.

Wat het **aanmeren van (cruise-)schepen, waterbus en watertaxi's** betreft, verwijzen we graag naar de visie van het Stadshavenplan 2020-2030 waarin voor de kaaizone Nieuw Zuid is vermeld: "Aan deze kaaien geldt in principe een meerverbod voor scheepvaart. Het vormt ook een zoekzone ten noorden en zuiden van de zoekzone Scheldebrug als occasionele wachtkaai binnenvaart en zeevaart voor de nieuwe Scheldebrug en als noodligplaats, waarbij interactie met het land niet toegelaten is en geen walvoorzieningen worden aangelegd. Aan het multimodaal knooppunt van de aanlanding van de Scheldebrug, ter hoogte van de zone stedelijke activiteiten is ook een zoekzone voor watermobiliteit of waterbeleving."

Concrete plannen voor het voorzien van nieuwe pontons watermobiliteit in deze zoekzone (of in andere die ook nabij Nieuw Zuid zijn, zoals omgeving Zuidersluis) zijn er momenteel nog niet.

Dit Stadshavenplan 2020-2030 is raadpleegbaar via

<https://www.antwerpen.be/info/5f143dc5282895e8d0700822/stadshavenplan-2020-2030>.

Overige vragen/opmerkingen

Het masterplan Scheldekaaien voorziet over de gehele lengte van 7 km kaaien verschillende functies, zodat er over het geheel zowel ruimte is voor rustigere, groenere gebieden – dit overwegend naar de uiteinden in het noorden en zuiden toe, in overgang naar groenere gebieden buiten de stad - als ruimte voor meer stedelijke activiteiten en evenementen in de nabijheid van het stadscentrum, waar dit ook aansluit op de levendige dynamiek van die stadsdelen. Bovendien zijn er ook bepaalde randvoorwaarden gesteld vanuit onroerend erfgoed waardoor bijvoorbeeld in de zone Sint-Andries en Zuid veel van de karakteristieke materialisatie van kasseien bewaard diende te blijven, en dus niet zo sterk vergroend kan worden als in sommige andere deelzones van de kaaien.

Niet elke activiteit, sfeer of mate van vergroening is in even sterke mate aanwezig in elke deelzone van de Scheldekaaien, maar over het geheel wordt er wel gestreefd naar een **evenwicht in aanbod**

en sfeer van verschillende activiteiten langsheen de bijna 7 km kaaïen. De bewoners van zowel de kaaïzones aan Zuid en Sint-Andries als de kaaïzone aan Nieuw-Zuid zullen dus ook kunnen genieten van de aangename gewaarwording van de bijna 7 km nieuwe kaaïen. Eventuele nadelige gevolgen die bewoners menen te ondervinden zijn in ieder geval niet onevenredig en vallen niet buiten het normale maatschappelijke risico dat van alle bewoners van stad Antwerpen verwacht wordt dat zij kunnen (ver)dragen.

De **heraanleg van de Scheldekaaïen** gaat over een lengte van bijna 7 kilometer. Dat is een titanenwerk en gebeurt noodgedwongen dus **in verschillende fasen**. Vooraleer de bovengrond kan worden aangelegd moet eerst de kaaïmuur zelf volledig worden vernieuwd. Dit zijn ingrijpende en kostelijke werken. We werken zo snel als het kan en het budget het toelaat, in samenwerking met De Vlaamse Waterweg.

Specifiek voor deze zone van de **kaaïen ter hoogte van Nieuw Zuid** zijn de kaaïmuurstabilisatiewerken al afgerond. De werken voor de aanleg van de waterkering en het openbaar domein zouden in principe in 2022 starten en in 2024 is voorzien dat het park klaar zal zijn.

Voor de heraanleg van de Scheldekaaïen is niet de stad maar Vlaanderen de wettelijk decretaal bevoegde overheid voor het **behandelen van de omgevingsvergunningsaanvragen**, aangezien deze waterbouwkundige werken van bovenlokaal belang omvat als de kaaïmuurstabilisatie en de waterkering op nieuw Sigmapeil. Bij het indienen van de omgevingsvergunningsaanvraag zullen de Vlaamse administraties advies kunnen geven indien de procedure dit voorschrijft.

In afwachting van de heraanleg naar definitieve toestand, gaan er op de kaaïvlakte soms **tijdelijke activiteiten** door. Zo staat tot eind juli 2021 de carrousel op Nieuw Zuid, een tijdelijke constructie voor de organisatie van culturele evenementen. Daarna verhuist ze nog tweemaal naar een andere locatie in Antwerpen.

Ook op **andere deelzones van de Scheldekaaïen** wordt momenteel verder gewerkt aan het ontwerp of de realisatie. In de deelzone Sint-Andries zal het gedeelte tussen de Scheldestraat en de Sint-Michielsstraat als eerstvolgende werf van de Scheldekaaïen heraanleg van start gaan en worden opgeleverd. Voor het Centraal deel van de Scheldekaaïen, tussen de paviljoenen van Zuiderterras en Noorderterras, wordt begin 2022 een publieksmoment over het ontwerp dat in opmaak is ingepland. Info daarover zal u zien verschijnen op de website www.onzekaaïen.be. Als onderdeel van de heraanleg van de kaaïvlakte van het Centraal deel Scheldekaaïen willen we ook de beide wandelterrassen (zowel tussen Noorderterras en Steen als tussen Steenplein en Zuiderterras) vergroenen. Deze werken behoren evenwel niet tot het nu getoonde voorontwerp voor de deelzone Nieuw Zuid.

Ook voor **Linkeroever** zijn er plannen in opmaak. Meer informatie kan u hier vinden: <https://www.antwerpenmorgen.be/nl/projecten/scheldeboorden-linkeroever/over>.

De **opname van de presentatie** gegeven tijdens het webinar staat online op www.onzekaaïen.be en is opnieuw te bekijken via deze link: <https://www.antwerpenmorgen.be/nl/projecten/park-nieuw-zuid/doe-mee/scheldekaaïen-nz-webinar-27-april-2021>.

Ook de **tijdens het webinar getoonde plannen** zijn via www.onzekaaien.be en op <https://www.antwerpenmorgen.be/nl/projecten/park-nieuw-zuid/over> raadpleegbaar, waar u makkelijk kan inzoomen op details van het voorontwerp.

Tijdens het webinar waren enkel de vragen zichtbaar die tijdens het webinar zijn beantwoord. Alle gestelde vragen en gemaakte opmerkingen, ook diegene die toen niet zichtbaar waren, en de antwoorden daarop vindt u terug in dit verslag dat online te raadplegen is via hierboven vermelde links naar de webpagina's waarop ook de opname van de presentatie tijdens het webinar is terug te vinden.